

Paliskuntain yhdistys

Porotalouden ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijaorganisaatio

PORONHOITO JA MAANKÄYTTÖ

Sanna Hast
Porotalousneuvoja

sanna.hast@paliskunnat.fi
p. +358 40 124 7422

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168
96101 ROVANIEMI

Puh: 016 331 6000 (vaihde)
Sähköpostit: etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
Kotisivut: www.paliskunnat.fi

ÄITI! NOILLA ON
ISOMPI KAIVOS
KUIN MEILLÄ!

HMPH!

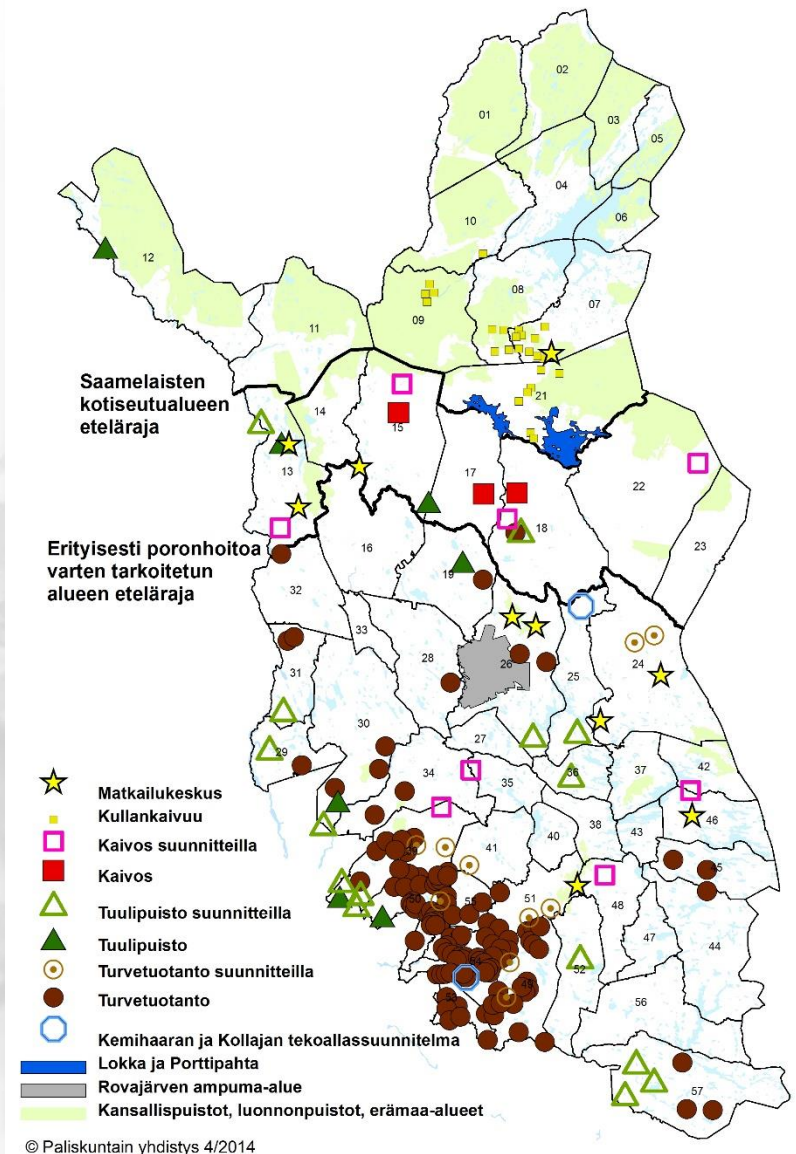
Luonnonlaitumet – poronhoidon ehdoton kivijalka

- “ Poronhoito on vanhin Pohjois-Suomen edelleen elävistä elinkeinosta
- “ Kannattavan poronhoidon perusedellytykset ovat laajat luonnonlaitumet ja porojen *vapaa laidunnus* (PHL 848/1990, 3 §)
- “ Laidunten kestävä käyttö on poroelinkeinolle elintärkeää:
 - luontainen laidunkierto
 - paliskunnan sisäiset, erilaiset toiminnalliset alueet (laitumet, vasoma- ja rykimäalueet) vuoden kierron eri vaiheissa
 - reservit
- “ Ympäristön tila ja puhtaus

Poronhoito ja muu maankäyttö

- Arktisen neuvoston raportti (2002): laidunmaiden menetys on yksi elinkeinon suurimmista uhkista. Laitumia menetetään muun maankäytön vuoksi.
- UNEP, GLOBIO-työkalu: Arktisesta maa-alasta 15–20 % ihmistoiminnan tai siitä aiheutuvan häiriövaikutuksen piirissä nyt.
- Vuoteen 2050 mennessä ihmistoiminnasta aiheutuva häiriö ulottuu jopa 50–80 % pinta-alalle.
- Poro kuuluu maankäytöstä herkimmin häiriintyviin lajeihin.

Poronhoito ja muu maankäyttö

- “ Metsätalous
- “ Matkailu
- “ Liikenne
- “ Energian tuotanto

- “ Kaivosteollisuus
- “ Turvetuotanto
- “ Puolustusvoimien harjoitusalueet
- “ Maanviljely

Yleisiä vaikutuksia

- “ Laidunpinta-ala pienenee, suoraan ja epäsuoraan
- “ Laidunpaine kasvaa muissa osissa → laitumet kuluvat
- “ Vaikutukset ruokakasveihin, jäkäliin ja sieniin, juomaveteen ja lumiolosuhteisiin

Yleisiä vaikutuksia

“ Laidunten pirstaloituminen

“ Muutokset laidunten
käytössä

Konfliktit muiden toimijoiden kanssa

Kuvat: Lauri Oinas-Panuma, Mikko Vehkaoja

Onnettomuudet (liikenne, hankealueet)

Vaikeasti ennakoitavat vaikutukset

- “ Poronlihan imago
- “ Uraani, muut raskasmetallit tai ympäristösaasteet?

Maankäytön yleisiä vaikutuksia

- “ Vähentävät porolaidunten määrää
- “ Pirstovat laitumia
- “ Välilliset laidunmenetykset
- “ Porojen laidunkierto muuttuu
- “ Laidunpaine paliskunnan muissa osissa kasvaa
- “ Kasaantuvat yhteisvaikutukset
- “ Teuraspainot ja vasatuotto laskevat
- “ Poroelinkeinon rakenteita menetetään
- “ Ristiriidat maankäyttäjien välillä lisääntyvät
- “ Vahingot poroille
- “ Elinkeinon kannattavuus laskee
- “ Poronhoitoyhteisö ja –kulttuuri sekä elämäntapa kärsii

➤ **Laitumet kuluvat!**

YHTEENSOVITTAMINEN?

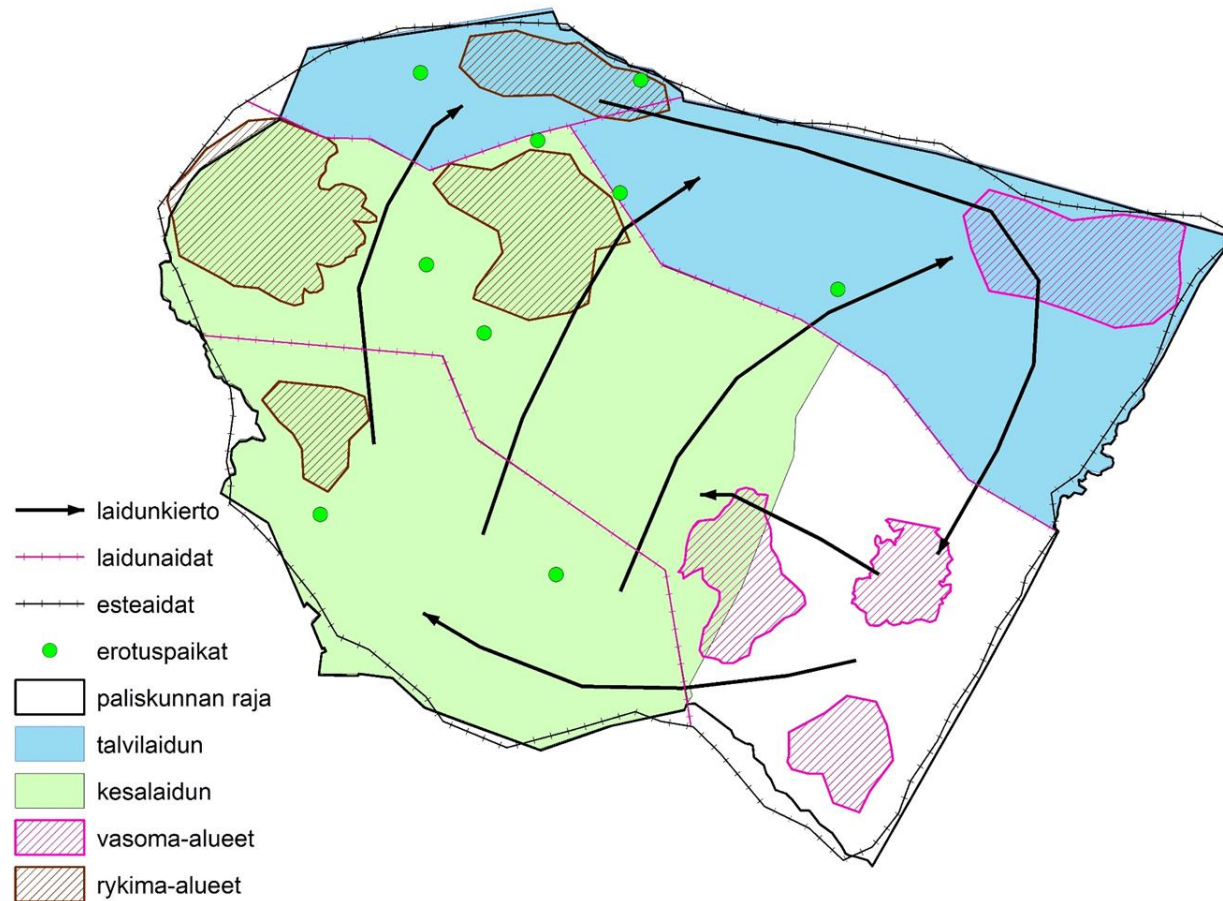

Poron ja poronhoitokäytäntöjen ymmärtäminen

- “ Paliskuntakohtaisuus
- “ Laidunalueet ja niiden käyttö
- “ Kulku ja kuljetusreitit
- “ Rakenteet
- “ Toiminta-ajat
- “ Muu maankäyttö ja sen vaikutusten ymmärtäminen

Poronhoitokäytäntöjen ymmärtäminen

Paliskuntain yhdistyksen PoroYVA-opas

SISÄLTÖ

- “ Poronhoidon perusteet
- “ Maankäytön suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin oikeudelliset perusteet
- “ Prosessien yhteensovittaminen
- “ Osallistaminen ja vuorovaikutus
- “ Vaikutusmekanismit
- “ Perustilaselvitykset, menetelmiä, aineistoja
- “ Vaikutusten arviointi
- “ Vaikutusten hallinta: haittojen estäminen ja minimointi
- “ Vaikutusten seuranta

http://www.paliskunnat.fi/poroyva/PoroYVA_web.pdf

Kestäviä ratkaisuja yhteiselolle

- “ Sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävät ratkaisut: alueen perinteinen elinkeino otettava huomioon
- “ Riittävät selvitykset yhdessä poronhoitajien kanssa (YVA, SVA)
 - Nykytilan dokumentointi ja vaikutusten arviointi
- “ Suunnittelu, haittojen minimointi ja kompensointi
- “ Avoin vuoropuhelu ja yhteistyö kaivostoiminnan koko elinkaaren ajan (malminetsinnästä lähtien)
 - ❖ GPS-seuranta ja paikkatiedon hyödyntäminen suunnittelussa ja seurannassa

Ohjeistusta ja tietoa:

- ❖ Paliskuntain yhdistyksen PoroYVA –opas: www.paliskunnat.fi/poroyva
- ❖ SYKE:n vetämä POROT ja TOKAT –paikkatietohankkeet: poropaikkatietoaineistot maankäytön suunnittelun tueksi

Paliskuntain yhdistys

Porotalouden ohjaus-, neuvonta- ja asiantuntijaorganisaatio

KIITOS!

Sanna Hast
Porotalousneuvoja

sanna.hast@paliskunnat.fi
p. +358 40 124 7422

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168
96101 ROVANIEMI

Puh: 016 331 6000 (vaihde)
Sähköpostit: etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
Kotisivut: www.paliskunnat.fi